

Joseph Hansen: Stalins system för falska anklagelser

[Ur Fourth International, juli-augusti 1950. Denna text publicerades först som förord till nyttgåvan av Deweykommissionens protokoll 1950. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Sedan slutet av Andra världskriget har en rad sensationella rättegångar mot tidigare framstående personer i den stalinistiska byråkratiska hierarkin iscensatts i de östeuropeiska länder som ligger under Moskvas styre. Precis som B-filmer följer dessa rättegångar ett strikt mönster. Hjälten är alltid Stalin. Brottslingen erkänner ofrånkomligen att ha spelat en roll som dr Jekyll och mr Hyde – offentligt en till synes lojal topptjänsteman i regeringen, bakom scenen spion för en fientlig makt. Han ångrar sig, slår sig på bröstet ångerköpt över sitt förrådiska uppträdande, förhållig den gudskliktande rättsskiparen i Kreml och avrättas.

Domare, åklagare, försvarsadvokater och offren själva samarbetar som dresserade sälar. Brist på konkreta bevis stör inte domstolen. ”Bevisen” går i korthet ut på att få till stånd ”bekännelser”.

Mindre avvikelser från den formel som använts under dessa rättegångar understryker bara deras konstgjorda, teaterliknande karaktär. Ett lärorikt exempel är fallet Traich Kostov, som i december 1949 dömdes för ”förräderi”. Kostov hade varit medlem i det bulgariska kommunistpartiet sedan 1924, partisekreterare sedan 1940, generalsekreterare sedan 1944, och på andra plats i regeringen efter Dimitrov fram till den senares död. Han anklagades för att efter att ha arresterats av den bulgariska polisen 1942 ha blivit angivare och därefter engelsk-amerikansk spion. Efter att ha inlett sin dubbla karriär som offentlig hjälte i egenskap av talesman för stalinismen och samhällsfiende i egenskap av förrädare i fiendens sold, gick han enligt åklagaren ännu längre och konspirerade med marskalk Tito för att mörda Dimitrov, störta den bulgariska regeringen och slå ihop Bulgarien med Jugoslavien.

I stället för att i linje med ritualen erkänna så förnekade Kostov sin skuld. Han förde fram övertygande argument om sin oskuld, som sitt motstånd mot den bulgariska polisens tortyr och bristen på komprometterande bevis i polisarkiven som offentliggjordes 1944. Då läste rätten upp en ”bekännelse” som Kostov påstods ha gjort med hjälp från polisen innan rättegångarna. Försvarsadvokaten fördömde sin klient lika våldsamt som åklagarna. Kostov fortsatte att hävda sin oskuld. Domstolen dömdes honom givetvis till döden.

Det är inte svårt att urskilja de politiska syftena med dessa rättegångar. Trots sin sedan länge prövade lojalitet mot Moskva kan infödda stalinistiska ställföreträdare som ungraren Rajk, bulgaren Kostov och andra överföra trycket från det ökande massmotståndet mot Kremels totalitära makt i satellitländerna. Att undanröja dem och ersätta dem med galjonsfigurer med färre självständiga rötter är en förebyggande åtgärd mot en möjlig utveckling av ”titoism” eller ”trotskism” eller någon sorts opposition mot byråkratin i Kreml.

Vi får inte närma oss de pågående rättegångarna i Östeuropa som isolerade händelser utan som en del av det system som har sina rötter i att byråkratin i Moskva har befäst sig som privilegierad härskande kast. För insatta observatörer är parallellen mellan rättegångarna i Östeuropa efter kriget och de stora skenrättegångarna i Moskva 1936-1938 uppenbar. Enligt *New York Times* den 23 september 1949 sa således Moshe Pyade, en hög tjänsteman i den jugoslaviska regeringen, som svar på de anklagelser mot Titos regim som fördes fram under rättegången mot Laszlo Rajk i Ungern, att ”det påminde om utrensningrättegångarna i Moskva 1936, vars ’upphovsmän, med sin erfarenhet, skulle kunnat ha en hand med i iscensättandet av rättegångarna i Budapest’.” Pyade konstaterar att ”nu har sådana rättegångar blivit exportvaror... och den sovjetiska säkerhetstjänstens mörka metoder har trängt in i Europa...”

Moskvarättegångarna

Utan att känna till sanningen om utrensingsrättegångarna i Moskva går det inte att på ett riktigt sätt förstå den stalinistiska regimens karaktär. Nyckeln till dessa rättegångar öppnar också dörren för en riktig bedömning av stalinismen i världsskala.

Den 19 augusti 1936 höjdes ridån för en nästan otrolig scen i en domstolssal i Moskva. Bland fångarna satt Grigorij Zinovjev, Lev Kamenev, I N Smirnov, S V Mratjkovskij, G Jevdokimov, V Ter-Vaganjan, Ivan Bakajev och Y Dreitser. De var framträdande personer i Lenins ”generalstab” som ledde revolutionen i oktober 1917 i Ryssland, och de hade tillsammans med honom grundat både bolsjevikpartiet och Kommunistiska internationalen.

Mot dem som åklagare stod Andrej Vysjinskij, en tidigare medlem i den kontrarevolutionära, högermensjevikiska oppositionen mot Lenins regim. Denna företrädare för Stalin anklagade Lenins tidigare vapenbröder för att mer än ett och ett halvt år tidigare ha mördat Kirov, en hög dignitär, trots att en del av dem satt i fängelse vid den tidpunkten. Vysjinskij anklagade dem för att konspirera med Hitlers nazistiska regering för att förbereda ”ett antal terrorhandlingar” mot Stalin och andra höga byråkrater.

Leo Trotskij, organisatör av Röda armén och tillsammans med Lenin grundare av historiens första arbetarstat, befann sig i landsflykt i Norge. Men han och hans son Leon Sedov anklagades för att ha tagit initiativet till sammansvärjningen. Trotskij anklagades för att ha skickat ”instruktioner” ”så långt tillbaka som 1931” om att ”mörda Stalin, Vorosjilov och Kaganovitj”.

Den överraskade världen fick höra att Zinovjev och Kamenev inte försvarade sig. Tvärtemot vad man kunde förvänta sig av personer som hade sitt ursprung i den revolutionära kampen mot absolutismen, bekände de frivilligt – till och med glatt – att de var ”skyldiga” till alla de viktigaste anklagelserna och tävlade med åklagaren om att måla sina påstådda brott i de allra mörkaste färger.

Rättegången pågick bara i fem korta dagar trots att sammanlagt 16 svarande stod inför åklagaren. På den sjätte dagen dömdes offren ”samtliga till det högsta straffet – att bli skjutna och få all personlig egendom konfiskerad”. Inom 24 timmar tillkännagav pressen att nådeansökan hade avvisats. ”Domen har verkställts”, fortsatte dödsrunan.

På detta sätt iscensatte Stalin den första av tre rättegångar i Moskva som var ämnade att juridiskt rättfärdiga de utrensningar som utplånade ledarna för oktoberrevolutionen 1917. För de flesta människor vid denna tidpunkt såg de ut som en del av en mardrömsvärld. Det var helt enkelt inte trovärdigt att en revolutionär som till exempel Zinovjev, som hade tillbringat tio år som Lenins medarbetare före den ryska revolutionen och spelade en ledande roll för att störta tsarismen och upprätta socialismens grundvalar i Sovjetunionen, kunde ha ”kommit fram till fascismen” som han ”bekände”, och ha hjälpt till att inrätta ett centrum som enligt Vysjinskij ”organiserade och upprätthållde hemliga förbindelser med de tyska fascisterna”.

Men hur ska man förklara bekännelserna? De nedsövda Sovjetunionens ”vänner” påstod att bekännelserna var frivilliga och därför måste godtas för vad de var. Många människor, som inte kände till den stalinistiska hemliga politiska polisens metoder, chockades att till hälften tro på att det måste finnas ett korn av sanning i dessa rättegångar.

Men på det stora hela accepterade aldrig den allmänna opinionen den stalinistiska versionen av rättegångarna. Idag finns det inget mystiskt med ”bekännelserna”, efter de många avslöjanden som kommit fram från de som lyckats fly från GPU (nu MVD) och har beskrivit den psykologiska och fysiska tortyr som användes för att fången skulle komma inför rätta med sin vilja totalt krossad. Under medeltidens inkquisition drog liknande metoder likartade erkännanden från olycksaliga krakar vars främsta behållning från pakterna med Satan oftast visade sig bli huvudrollen på ett offentligt bål.

Undersökningar av de få påtagliga ”fakta” som påstods under rättegången visade sig vara ödesdigra för bluffen. Exempelvis vittnade en av de svarande, Goltzman, att han i november 1932 hade träffat Sedov i ”vestibulen” till ”Hotel Bristol” i Köpenhamn och tillsammans med honom hade gått för att träffa Trotskij och få terroristiska instruktioner. Det visades på ett avgörande sätt att Goltzman inte befann sig bland de personer som besökte Trotskij och hans fru, vänner och vakter under den korta tid Trotskij besökte Köpenhamn för att föreläsa om försvaret av Sovjetunionen. Ännu mer förödande var att det visade sig att Hotel Bristol hade rivits ner 1917 och inte byggts upp igen förrän 1936! Från och med då blev ordet ”Moskvarättegång” liktydigt med ”stalinistisk bluff” för hela den tänkande allmänheten.

Den andra Moskvarättegången

23 januari 1937 inleddes en andra rättegång i Moskva. Inför den tidigare mensjevnikiska åklagaren Vysjinskij och hans medarbetare på domarsätet stod åter personer av stor betydelse från Sovjetunionens tidiga dagar. Pjatakov, en framstående ledare i Ukraina, betraktades av Lenin som en av partiets mest kompetenta administratörer. Serebrjakov var tidigare sekreterare i bolsjevikpartiets centralkommitté. Muralov, en berömd hjälte från alla tre upproren i Moskva – 1905, februari och oktober 1917 – fungerade under Lenin som militär kommandant för staden. Sokolnikov var 1917 medlem i centralkommittén och redaktör för *Pravda* och blev folkkommissarie för finanserna och sedan ambassadör i London. Radek var en av de mest lysande journalister Sovjetunionen har skapat.

Dessa män anklagades för förberedelser att återinföra kapitalismen som de hade hjälpt till att störta, sammansvärjning för att mörda Stalin och hans favoriter och för att förråda arbetarstaten till den japanska och nazityska imperialismen.

De började ”bekänna”. Pjatakov sa att han ”under första hälften av december 1935” hade tagit ett flygplan från Berlin till Oslo för att få terroristiska instruktioner från Trotskij.

Från Mexiko krävde Trotskij att åklagaren korsförhörde Pjatakov om den påstådda flygresan för att slå fast några konkreta detaljer om denna mystiska flygning. Vysjinskij följde noga det manuskript som GPU hade förberett inför komplotten, och besvarade givetvis inte Trotskijs fråga. Men pressen avslöjade ett ytterst överraskande faktum. Inga som helst utländska flygplan hade landat i Oslo under hela december!

Praktiskt taget varenda tidning utanför Sovjetunionen hade denna sensation på framsidan. Den 29 januari bevisade den norska tidningen *Arbeiderbladet* att inga utländska flygplan hade landat i Oslo ”mellan september 1935 och maj 1936”. Pjatakovs ”bekännelse” avslöjades således som en lögn medan rättegången fortfarande pågick. Världen väntade på svar från domstolen i Moskva om detta hårda faktum.

Nästa dag sänktes ridån. Efter ytterligare 48 timmar var Pjatakov död. Som alltid visade det sig till sist att de offer som hade anklagats för att konspirera för att mörda Stalin var tysta men ändå tillräckligt talande bevis på Stalins komplotter för att döda dem.

Den tredje offentliga rättegången

Lite mer än ett år senare, 2-13 mars 1938, ägde den tredje stora rättegången rum. Bland offren satt inte mindre än åtta tidigare sovjetiska ministrar, Trotskij oräknat.

Efter Lenins död [berättade Trotskij för pressen] var Rykov officiellt regeringsöverhuvud under mer än fem år. Från 1918 var Bucharin redaktör för partiets centrala organ, *Pravda*, och från 1926 officiellt ledare för Kommunistiska internationalen. När han senare hamnade i onåd blev han redaktör för *Izvestija*. Rakovskij satt i ledningen för den ukrainska regeringen och blev senare ambassadör i London och Paris. Krestinskij var Stalins företrädare på posten som sekre-

terare för partiets centralkommitté, och var därefter ambassadör i Berlin under flera år. Jagoda var Stalins mest betrodda hantlangare och ledde i denna egenskap GPU, och kokade helt och hållet ihop rättegången mot Zinovjev-Kamenev. Bland de anklagade finns inte mindre än sex tidigare medlemmar i centralregeringen. Av de nio medlemmar som satt i politbyrån medan Lenin levde, det vill säga de som faktiskt styrde över Sovjetunionens öde, är det bara en som inte har blivit anklagad, och det är Stalin.

Precis som under de tidigare rättegångarna visade sig snart GPU:s visitkort. Bessonov erkände att han hade fått ett brev ”av Krestinskij till Trotskij, skrivet i december 1936”. Enligt Bessonov ”överlämnade jag [detta brev] . Inom några få dagar fick jag svar från Trotskij.” Givetvis skaffades detta ”svar” inte fram inför rätten mer än något annat av de ”brev” som nämndes under rättegångarna.

Bessonovs ”bekännelse” visade sig inom kort vara en lögn. Den norska tidningen *Dagbladet* kollade med de norska myndigheterna. Som ett svar på Moskvas spel bakom kulisserna hade Trotskij från september till den 19 december hållits isolerad av den norska polisen. De hade censurerat allt som skickades till Trotskij, och försenade till och med manuskriptet till hans bok *Den förrådada revolutionen*. Den 19 december satte den norska polisen honom på en tankbåt och en polisofficer beledsagade landsflyktingen och hans fru till Mexiko. Denna officer, som vid tiden för rättegången mot Bucharin var polischef, deklarerade att Trotskij inte kunde ha fått något brev från Bessonov eller besvarat det.

Krestinskij ”bekännelse” att ”Trotskij kom till Merano (Italien) omkring den 10 oktober (1933) tillsammans med Sedov” för ett konspiratoriskt möte, var jämförbar med det icke existerande Hotel Bristol från den första rättegången och Pjatakovs spökflygplan från den andra. En tid innan dess hade det offentligt slagits fast att Trotskij den 9 oktober befann sig i Bagnères-de-Bigorre i Pyrenéerna. Uppenbarligen hade GPU blandat ihop geografien och placerat Pyrenéerna mellan Frankrike och *Italien* istället för deras riktiga placering mellan Frankrike och *Spanien*. Så GPU hävdade att Trotskij var i Italien precis när han befann sig mer än 100 mil bort! Avslöjandet av denna blunder av GPU räddade naturligtvis inte Krestinskij från att avrättas.

Dessa rättegångar var bara de mest uppseendeväckande offentliga händelserna under de återkommande blodiga utrensningar som från och med 1935 svepte fram över Sovjetunionen.

De blodiga massutrensningarna

GPU:s arméer av slavarbetare svällde ut till okänd storlek. Vissa bedömningar beräknar deras antal till så mycket som 15-20 miljoner eller till och med mer. Knappt en enda familj i Sovjetunionen gick oskadd ur detta fruktansvärda politiska gissel.

Röda armén decimerades. De främsta offren var veteraner från Trotskij's tid och hade besegrat de imperialistiska arméer som hade skickats för att krossa den unga arbetarrepubliken efter Första världskriget. 1937 sköts hela den ledande staben från marskalk Tjuchatjevskij och neråt utan förespeglningar om en öppen rättegång.

Direktörer och tjänstemän på fabrikerna, inom transportsystemet, kollektivjordbruken, förbundsrepublikernas apparater samlades ihop som får och antingen slaktades eller skickades till de frusna sibiriska ödemarkernas vita helvete.

Utbildningssystemet, konst och vetenskap undantogs inte. Hyllade lärare, vetenskapsmän, forskare, ingenjörer, läkare, musiker, dramatiker, författare och journalister fördömdes, fängslades utan rättegång, dog av mystiska orsaker eller helt enkelt försvann för att aldrig åter ses av sina vänner och familjer.

Stora massor av de arbetare som var mest förmögna till stridbar kamp pressades in i godsvagnar och deporterades till arbetsläger. Män skildes från hustrur, barn slets från sina föräldrar. Hela städer och

distrikt rycktes på detta sätt upp med rötterna och skingrades.

Inte ens byråkratins högste kretsar var undantagna. Ämbetsmän i hela regeringen dödades. Sovjetunionens kommunistiska parti skakades i sina grundvalar när denna landsomfattande häxjakt letade upp alla vars "lojalitet" kunde ifrågasättas på grund av att de haft en aktiv politisk roll på Lenins och Trotskijs tid, hade förbindelser med den tidiga periodens revolutionärer eller bara på grund av anonyma beskyllningar.

Terrorn begränsades inte till Sovjetunionen. Politiska motståndare till Stalins regim jagades av lönnmördare över hela världen. I Schweiz föll till exempel Ignace Reiss, som bröt med GPU och avslöjade Stalins beslut att använda "alla metoder" mot revolutionära motståndare utomlands, den 4 september 1937 offer för en kulsprutesalva. Den schweiziska polisen grep några av skyttarna. Domstolen slog fast att dessa mördare från BPU dödade Reiss på direkt order från Kreml. Trotskijs son, Leon Sedov, mördades på ett sjukhus i Paris den 16 februari 1938. Rudolf Klement, sekreterare i Fjärde internationalen, kidnappades i Paris den 12 juli 1938. Senare återfanns hans halshuggna kropp flytande i Seine.

Motståndare till stalinismen som kämpade tillsammans med arbetarna i Spanien mot general Francos fascistiska försök att gripa makten mördades systematiskt av GPU. Ett framstående offer var Andreu Nin, ledare för POUM (Arbetarnas parti för marxistisk enhet). Trotskijs tidigare sekreterare, Erwin Wolfe, kidnappades i Spanien av GPU och sågs aldrig igen. Ett liknande öde drabbade Marc Rhein, son till den välkända ryska mensjevikedaren Raphael Abramovitj, medlem i Andra internationalens exekutivkommitté.

I Mexiko angrep ett gäng medlemmar och sympatisörer till kommunistpartiet Trotskijs hem i Coyoacán mitt i natten den 24 maj 1940. Förklädda i polisuniformer besköt dessa mördare från GPU det gamla revolutionära parets sovrum med kulsprutor. Trotskij och hans fru lyckades undkomma genom att rulla ur skottlinjen. Stalinisterna kidnappade då en amerikansk tjänstgörande vakt, Robert Sheldon Harte. I en isolerad stuga i bergen satte de en kula i hans tinning, ännu en genom hjärnbasen och begravde sedan hans kropp i en ytlig grav av kalksten, där den senare upptäcktes av den mexikanska polisen.

Det slutgiltiga brottet var mordet på Leo Trotskij i Mexiko den 20 augusti 1940. Denna dag förde en agent från Stalins hemliga polis Moskvarättegångarna till sin kulmen genom att begrava en ishacka i hjärnan på den man som hade gjort mer än någon annan för att avslöja Moskvabyråkratins verkliga natur.

Varför rättegångarna iscensattes

Att de fruktansvärda utrensningarna blev så långvariga och trängde så djupt i det sovjetiska samhället bevisar något helt annat än förrådiska sammansvärjningar från offren för Moskvarättegångarna. Utrensningarna började i stor skala vid tiden för mordet på Kirov 1934. De gjorde inte uppehåll förrän den tyska imperialismens arméer hade invaderat ett Sovjetunionen som var åderlåtet av de stalinistiska bödlarnas ändlösa arbete. Efter krigsslutet har nya omfattande utrensningar ägt rum, även om den främsta anklagelsen inte längre är "trotskism" utan "kosmopolitanism" eller "eftergifter för västerländsk ideologi".

Den viktigaste anklagelse som åklagarna riktade mot Trotskij och de svarande under rättegångarna var att ha ingått pakt med Hitler och Mikado. Hyckleriet i denna anklagelse är uppenbart från det faktum att Stalin rundade av rättegångarna genom att själv skriva under Hitlers papper och sköta underhållstjänsten åt nazisterna under inledningen av Andra världskriget.

Rättegångarna användes för att dölja den stalinistiska utrikespolitikens misslyckande, som röjde vägen för Hitlers maktövertagande i Tyskland. På samma gång beredde de marken för officiella

pakter med både Hitler och Mikado. Det var Stalins sätt att förbereda sig för det annalkande Andra världskriget. Men han lyckades bara försvaga Sovjetunionen enormt och underlätta den tyska imperialismens invasion.

Ett annat centralt mål för rättegångarna var att försöka kompromettera Trotskijs program för en demokratisk återupprättelse av sovjetregimen och en återgång till den internationellt revolutionära socialism som praktiserades på Lenins tid. Stalins hoppades kunna svärta ner Trotskij och hans anhängare med hjälp av den nazistiska svastikan. Trotskij valdes ut eftersom han, i egenskap av ledande talesman för Lenins program, representerade den verkliga marxistiska traditionen.

Genom att avrätta alla de av Lenins tidigare medarbetare som hade en oberoende ställning undanröjde man möjliga medtävlare om makten. Sådana personer skulle kunna bli centrum för en massopposition mot diktaturen även om många av dem egentligen inte alls var anhängare till Trotskij och hade innehaft höga poster som tack för förtal och smutskastning av Trotskij. Stalins metod är enkel. Han erövrade makten genom att steg för steg undanröja ledare som stod i vägen för honom. Han behåller makten genom att undanröja alla som ger intryck av att vara en möjlig motståndare. Alla frågor rörande hans ämbetsperiod avgörs med en kula. Varhelst det uppstår möjliga områden för självständigt tänkande, om än i så avlägsna områden som musik, genetik eller astronomi, så agerar Stalin lika skoningslöst mot det som mot en fullfjädrad politisk opposition.

I så måtto som Stalin hävdar att man har uppnått socialismen i Sovjetunionen så kan han knappast medge så enkla mål. Skulden måste läggas på hans offer. Som en varning till andra måste de förvandlas till brottslingar, förtalade såväl som likvideras. Det är därför skenrättegångar har blivit den typiska metod som denna Kain medvetet har utvecklat till en nödvändig del av sitt maktsystem.

Men det vore ett allvarligt misstag att hålla Stalin ensamt ansvarig för dessa styggelser. Oavsett sin personliga skuld är Stalin en politisk figur som representerar samhällskrafter. Han skulle inte kunna göra någonting om inte en mäktig del av det sovjetiska samhället stod bakom honom. Denna del är byråkratin som sprider sig genom hela Sovjetunionen som en dödlig cancer. Det är denna byråkrati, som Trotskij bedömer omfattar miljontals personer på hög nivå, som under sin strävan efter makt, prestige och privilegier ansåg det nödvändigt att undanröja Lenins arbetardemokrati.

Deweykommissionen

Åran för att definitivt ha avslöjat komplotterna i Moskva går till "Undersökningskommissionen av anklagelserna som riktades mot Leo Trotskij under Moskvarättegångarna". Detta opartiska organ leddes av den ansedda filosofen och läraren och en av den amerikanska liberalismens veteraner, John Dewey.

Deweykommissionen tog nio månader för att färdigställa sitt arbete. De bevis som kommissionen samlade ihop från ett antal länder återopas i dess officiella rapport, *Not Guilty* [Icke skyldig]. Denna bok på 422 sidor gavs 1938 ut av Harper & Brothers, och fastställde bortom allt tvivel att Stalins offer var helt oskyldiga och bevisade att rättegångarna var historiens största bluff.

Som en del av undersökningen skickades en underkommission till Coyoacán, Mexiko, för att höra Trotskijs försvar, fråga ut honom och studera de bevis som han hade tillgång till. Inbjudan att delta skickades till det amerikanska kommunistpartiet, till Joseph R Brodsky, ledande amerikansk stalinistisk advokat, till Trojanovskij, Sovjetunionens ambassadör i USA, till Mexikos kommunistparti och den ledande stalinistiska fackliga talesmannen i Mexiko, Vincent Lombardo Toledano. Alla vägrade att ta chansen att korsförhöra Leo Trotskij eller lägga fram några bevis som kunde hjälpa till att backa upp Kremls anklagelser. De ordagranna protokollen från förhandlingarna i Coyoacán gavs 1937 ut i en bok på 617 sidor av Harper & Brothers, *The Case of Leon Trotsky* [Fallet Leo Trotskij].

Stalinismens anseende hämtade sig aldrig från det moraliska slag som Deweykommissionens utslag riktade mot den.

Om det fanns ett uns av sanning i Moskvarättegångarna så hade den stalinistiska åklagarsidan en ovärderlig möjlighet att bevisa riktigheten av dem vid Nürnberggrättegången mot tyska krigsbrottslingar som inleddes den 20 november 1945. Den främsta anklagelse som riktades mot Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Rykov, Bucharin och de andra var att de hade slutit en förrädisk överenskommelse med nazisterna. En av fångarna i Nürnberg var Rudolf Hess, som under Moskvarättegångarna uppgavs som en påstådd kontaktman som hade lett ”långvariga förhandlingar” mellan Trotskij och Hitler. Han kunde med lätthet ha frågats ut om denna anklagelse. De hemliga nazistiska arkiven var öppna för de stalinistiska åklagarna i Nürnberg. Det gick att offentliggöra alla fakta som fanns i dem. Kunde man få en bättre chans att återupprätta Vysjinskij och Stalin?

Nürnberggrättegången och skenrättegångarna i Moskva

Men stalinisterna i Nürnberg som åtalade nazisterna som krigskonspiratörer höll avsiktligt tyst om Moskvarättegångarna och huvudanklagelsen att de gamla bolsjevikerna i dessa sensationella fall hade fungerat som femtekolonnare för nazisterna.

I januari 1946 påminde Revolutionary Communist Party, Fjärde internationalens brittiska sektion, domstolen i Nürnberg om de ärekränkande anklagelserna under Moskvarättegångarna. Kända politiska och litterära personligheter i Storbritannien och USA krävde en undersökning av Trotskijs och de andra bolsjevikledarnas påstådda delaktighet med nazisterna under förberedelserna av kriget mot Sovjetunionen. Domstolen svarade inte.

Trotskijs änka vidhöll att Deweykommissionens utslag var slutgiltigt, men till förmån för de som fortfarande tvivlade var hon ”fullt villig att låta förhöra de nazistiska svarande, speciellt Hess, och be de nuvarande regeringarna i Tyskland att söka igenom de nazistiska arkiven efter alla dokument som handlar om denna påstådda konspiration.”

Stalinisterna var inte lika villiga. Washington, London och Paris fogade sig i Moskvas ovilja, och hade i denna fråga inga svårigheter att bilda en enhetsfront med Stalins hemliga polis. Domstolen bröt aldrig sin tystnad. Hess och de andra ledande nazisterna dömdes utan en viskning från den stalinistiska åklagarsidan om de fruktansvärda anklagelser som användes som ursäkt för att slakta tiotusentals och skicka miljoner till arbetsläger.

”Den stora sammansvärjningen”

Rädda för att beröra bluffarna i Moskva i någon domstol som inte är en fullständig GPU-marionett så försökte stalinisterna på sitt eget oefterhärmliga sätt undfly offentlig schavottering. De kunde inte undgå att göra något med tanke på basmedlemmarnas utbredda förväntningar att Deweykommissionens utslag äntligen skulle besvaras i Nürnberg. Den totala bristen på bevis i Nürnberg om någon sammansvärjning mellan Trotskij och nazisterna gjorde det ännu mer nödvändigt att återigen förtala den trotskistiska rörelsen och försöka rättfärdiga Stalins mord, i synnerhet mordet på Leo Trotskij.

Trösten till gräsrötterna var en kvällsrysare, *Den stora sammansvärjningen*, av Sayers och Kahn.* Baksidestexten på omslaget gör reklam för den som ”märkligare och mer förbluffande än den mest sensationella spionroman”. Det är svårt att hitta ett lika sant uttalande i boken.

Eftersom huvuduppgiften var att avhjälpa Moskva-representanternas misslyckande att hitta några bevis i Nürnberg som bekräftar de anklagelser på grund av vilka Lenins generation av revolutionärer blev mördade, så innehåller *Den stora sammansvärjningen* en imponerande bibliografi som till och med nämner arbeten av Trotskij. Målet är att skapa intryck av att denna saga är en objektiv

* På svenska, **Den stora sammansvärjningen mot Sovjetunionen**, Stockholm : Arbetarkultur [Seelig], 1949 – öa.

”historia” som innehåller ”noggrant dokumenterade bevis” som ”sätter saker och ting tillrätta”.

Författarna måste tillskrivas en viss mängd slug beräkning, som ficktjuvar ofta uppvisar när de utövar sitt hantverk. Hur många läsare, inte minst indoktrinerade stalinister, kommer att kolla upp de påstående som de högt prisade författarna gör mot sina uppgivna källor i den imponerande lista av böcker som de åberopar? De en på tiotusen som gör det får skrivas upp som fasta utgifter – de skulle utan tvivel ändå ha gått över till trotskismen förr eller senare ändå. Ändå avstod de två sago-författarna från att i sin bibliografi inbegripa den bok som definitivt slog fast hur osanna Moskva-rättegångarna var, nämligen *Not Guilty*, Deweykommissionens officiella rapport. Kanske det ligger något i ordspråket att inte nämna rep i den hängdes hus.

Ett ensamt faktum avslöjar bibliografins svekfullhet: den främsta källan för skriftliga ”bevis” är protokollen från Moskvarättegångarna, det vill säga de ”bekännelser” som Deweykommissionen visade vara en härva av lögn.

Vad gäller de andra källor som faktiskt citeras så kommer ett exempel från två sidor (16 och 17) i det första kapitlet av *Den stora sammansvärjningen* att visa hur fingerfärdiga dessa historiker är i att passa in fakta till GPU:s behov. De citerar ur *Raymond Robins' Own Story* [Raymond Robins' egen historia], en personlig redogörelse som gavs ut 1920 av Woodrow Wilsonadministrationens inofficiella representant till den unga arbetarrepubliken. Eftersom huvuddelen av Robins samröre med sovjetregeringen ägde rum medan Trotskij var folkkommissarie för utrikes affärer, så har Trotskij en proportionellt sett stor del av Robins' memoarer. Den då okände Stalin nämns inte en enda gång.

Sayers och Kahn löser detta obehagliga faktum genom att helt enkelt stryka Trotskijs namn i sina citat, ersätta med namnet *Lenin*, förvanska citaten (se *Raymond Robins' Own Story*, s 55-56), och tillägger oförskämt nog mot Lenin att bolsjevikpartiets grundare ”omedelbart fattade tycke” för den amerikanska imperialismens sändebud och socialismens uttalade fiende. De väver in Stalins namn och förbinder honom med Lenin genom att citera ett brev som de säger att Raymond Robins skrev till dem 1943, nästan ett kvarts sekel efter att han först skrivit ner sina intryck av bolsjevikregimen. Ändå förkunnar bokens försättsblad kyligt att ”Ingen av händelserna eller dialogen i *Den stora sammansvärjningen* har hittats på av författarna.”

Tack vare Sayers och Kahn har amerikanska studenter av politik ett exempel på GPU:s sätt att behandla historien som enkelt kan kontrolleras i vilket offentligt bibliotek som helst i USA som har både *Den stora sammansvärjningen* och *Raymond Robins' Own Story*. Detta lärorika exempel visar hur svårt det är för stalinismens företrädare att röra någon sida i historien, oavsett hur liten, utan att svara på tvånget att utplåna den. Lögnen har höjts upp till ett system som nu formar tänkandet hos minsta klåpare på lönelistan. På denna grund vilar Stalins förgudning!

Småförfalskare i arbete

Med denna egenhändiga lilla förfalskning som grundton i sin bok går författarna vidare till de ”märkligare och mer förbluffande” händelserna i sin spionroman. De upprepar historien om Pjatakovs flygresor från Berlin till Oslo för ett påstått möte med Trotskij. Nio år efter att denna lögn avslöjades ”dokumenterar” Sayers och Kahn den genom att hänvisa till Pjatakovs ”bekännelse”, själva det ”erkännande” som kullkastades medan Stalins offer fortfarande befann sig i vittnesbåset!

De upprepar lögnen att ”Leo Trotskij, åtföljd av sin son Sedov, korsade den fransk-italienska gränsen med ett falskt pass och mötte Krestinskij på Hotel Bavaria i Merano” i Italien. Som vi redan har nämnt befann sig Trotskij på det angivna datumet i Bagneres-de-Bigorre, men Sayers och Kahn förklarar i en fotnot att ”Trotskij då bodde i St Palais, en liten by vid foten av Pyrenéerna i södra Frankrike.” Långt från att ligga vid foten av Pyrenéerna ligger St Palais nära Royan i Frankrike, inte mindre än 27 mil norr om Pyrenéerna, medan Merano ligger nära den italiensk-tyska gränsen öster

om Schweiz. Geografiska fakta stör inte dessa populariserare av GPU:s komplotter mer än de hjärnor som låg bakom denna märkliga och förbluffande detalj.

Men det berömda Hotel Bristol utelämnas ur *Den stora sammansvärjningen*. Det verkar som om till och med GPU tvingats lämna den centrala stötspelaren under den första stora Moskvarättegången i smulor, efter att ha tagit Jagodas huvud för denna kostsamma tabbe.

Bland andra saker som utelämnats ur denna bok som gör anspråk på att vara "uttömmade" är kulspruteangreppet mot Leo och Natalja Trotskij den 24 maj 1940. Är det på grund av att detta gäng av kulspruteskyttar, efter att ha gripits av den mexikanska polisen, visade sig vara medlemmar i eller sympatisörer till det mexikanska stalinistiska partiet? Ledarna för detta gäng som kidnappade Robert Sheldon Harte var David Alfaro Siqueiros, den välkända mexikanska stalinistiska konstnären. Författarna till *Den stora sammansvärjningen* upplevde tydligen att de kulor som satt fast i väggarna i Trotskijs hem, Siqueiros erkännande av angreppet, och den fällande domen mot ledande mexikanska stalinister som så tydligt gav Stalin skulden som den verkliga anstiftaren av lönnmord, att inte ens de var tillräckligt skickliga lögnare för att upprätthålla den ursprungliga stalinistiska versionen av detta mordförsök mot Leo och Natalja Trotskij som ett "angrepp mot sig själv" organiserat av Trotskij själv.

Men de kunde knappast undgå att nämna mordet på Trotskij. De för fram GPU-mördaren, Jacsons, version och "dokumenterar" sin berättelse om mordet med noggrant utvalda citat från mördaren. De utelämnar naturligtvis de förödande fakta som den mexikanska domstolen slog fast och som pekade ut Kreml som den verkliga organisatören av brottet. Dessa domstolsprotokoll, som inte har skrivits under GPU:s beskydd, är en förbannelse för "historiker" av Sayers' och Kahns sort.

Hur bra tjänade *Den stora sammansvärjningen* Kremlbyråkratin? Utanför stalinistiska kretsar har den bemötts med det hån som man kunde vänta sig. Boken ökade inte prestige hos Moskvas hemliga politiska polis. Bland stalinistiska basmedlemmar går den bara att använda som text tills de träffar människor som är bekanta med den ryska revolutionens verkliga historia och fakta i skenrättegångarna i Moskva. Då rasar boken ihop i deras sinne precis som komplotterna själva gjorde vid minsta beröring med sanningen.

I det långa loppet går det inte att lura historien och mänskligheten, inte ens med hjälp av den mest totalitära regims energiska ansträngningar. Även när sanningen krossats i smuts så vaknar den ändå, reser sig på nytt och visar sig till syvende och sist vara mäktigare än den mest upphöjda lögn. Det har skett i fallet med Moskvarättegångarna. Stalin har fällts av den kunniga allmänna opinionen i världen som den verkliga konspiratören mot socialismen och mördare av dess utomordentliga talesman, Leo Trotskij. Det är historiens dom som ingen omstuvning av gamla förfalskningar kan fösa åt sidan.